

برای مبارزه با قاچاق کالا، برانگیختن احساسات ملی و دولتی ضروری است

اشاره:

به منظور اثربخشی سیاست‌ها و راهبردهای کلان اقتصادی کشور، توازن در پرداخت‌های خارجی و بهره‌گیری بهینه از منابع ارزی موجود در اقتصاد، مبارزه با قاچاق کالا، ضرورت دارد.

در سال‌های اخیر ورود غیرقانونی بسیاری از کالاهای بادوام و غیرضرور نه تنها بخشی از منابع ارزی کشور را از سرمایه‌گذاری در امور تولیدی خارج ساخته، بلکه با ایجاد نوسانات شدید در نرخ‌های ارزی جهانروا در بازار غیرمجاز، فشارهای تورمی را تشدید کرده و به حیات اقتصادی خانوارهای کم‌درآمد و اقشار آسیب‌پذیر لطمه زده است. از سوی دیگر بخشی از راهبردهای اقتصادی دولت برای درمان بیماری‌ها و معضلات اقتصادی جامعه را تا حدودی کم‌اثر ساخته است و تعادل اقتصاد ملی را مورد تهدید قرار داده است.

با توجه به زیان‌های وارده بر بیکرۀ اقتصادی کشور در اثر بروز و گسترش پدیده قاچاق کالا، چندی پیش «همایش مبارزه با قاچاق کالا و اثرات اقتصادی آن» در هفته نیروی انتظامی برگزار شد. خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در حاشیه برگزاری این همایش با سردار مهدی ابویی مدیرکل مبارزه با قاچاق کالا و ارز نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) گفت‌وگویی انجام داده که در آن مسایل و معضلات ناشی از قاچاق کالا در اقتصاد کشور و چگونگی مبارزه معقول و منطقی با این پدیده زیانبار را جویا شده است.

سردار ابویی از آغاز مبارزه با قاچاق کالا و ارز مسؤول این بخش در نیروهای انتظامی بوده است و اینک نظرات ایشان را در ارتباط با مسایل قاچاق کالا با هم می‌خوانیم.

■ دلایل عمده وجود قاچاق کالا در ایران چیست؟

□ بعد از جنگ تحمیلی، زمانی که دولت جمهوری اسلامی ایران بازسازی کشور و در حقیقت سازندگی اقتصادی و در کنار آن سازندگی فرهنگی و اجتماعی را آغاز کرد، دشمن متوجه یک نکته مهم شد.

استکبار جهانی متوجه شد که اگر ایران بتواند از لحاظ اقتصادی روی پای خود بایستد و بتواند کشورهای درحال توسعه را از نظر اقتصادی کمک کند، به همراه عواملی چون قدرت نظامی و مردمی، به یکی از قدرت‌های دنیا تبدیل خواهد شد، به طوری که برخورد آن برای استکبار جهانی مشکل خواهد بود.

دشمنان با این تصور، هنگامی که ایران، سازندگی را آغاز کرد، با نظام جمهوری اسلامی در بعد اقتصادی برخورد کردند. یکی از حربیهایی که دشمن برای جلوگیری از توسعه توانمندی اقتصادی ایران و تخریب نقاط قوتی که ایران می‌تواند روی آن سرمایه‌گذاری کند و به خوداتکایی برسد،

درجه بعدی ارتباط، نه تنها روی جلوگیری از قاچاق کالا سرمایه‌گذاری نکرده‌اند، بلکه حساسیتی نیز از خود به خرج نداده‌اند.

نگرانی دیگر این است که حتی مسؤولان سیاسی استان‌های مرزی و دیگر استان‌ها نیز هیچ‌گونه حساسیتی در زمینه مبارزه با کالای قاچاق از خود نشان نمی‌دهند. آنها تحت‌عنوان اینکه باید به مرز نشینان توجه شود و وضع معیشت آنها بهبود یابد، اجازه می‌دهند که حتی خلاف مقررات و قوانین صادرات و واردات کشور عمل شود.

این امر نه جایگاه قانونی و نه جایگاه اهدافی دارد، زیرا مرز نشینان خود بودجه لازم برای ورود و خروج کالاهای قاچاق را ندارند، بلکه آنها ابزاری در دست صاحبان سرمایه و قاچاقچیان کالا هستند. سرمایه‌دارانی که در مرزها به قاچاق کالا مبادرت می‌ورزند، پول ناچیزی به مرز نشینان پرداخت می‌کنند تا آنان کالا را از آن سوی مرز به داخل کشور قاچاق کنند. لذا در بحث قاچاق کالا ابتدا باید حساسیت نهادها و مسؤولان دولتی و پس از آن حساسیت ملی ایجاد شود.

حساسیت دولتی آن است که به بخش قاچاق به‌طور واقعی به‌صورت تهدیدی برای اقتصاد کشور نگریسته شود و با بنیان امر قاچاق مبارزه شود. حساسیت ملی آن است که به مردم توجه داده شود که اگر کشور بخواهد در نبرد اقتصادی با دشمنان پیروز شود، آنان همانند جنگ تحمیلی باید وارد صحنه شوند و دولت را کمک کنند. اگر مردم کمک نکنند، به‌طور

با نگاهی گذرا می‌بینیم پس از جنگ تحمیلی به همان میزان که دولت روی توسعه کشور سرمایه‌گذاری کرده، حجم قاچاق کالا نیز افزایش یافته است. برآوردهای انجام شده نشان می‌دهد سالانه حداقل یک میلیارد دلار کالای قاچاق وارد کشور می‌شود.

به هر حال یکی از راه‌هایی که در آن نقدینگی ارزی و ریالی جامعه به‌کار گرفته می‌شود، قاچاق کالا است. برآورد می‌شود نقدینگی ارزی کشور در نزد جامعه ۵ میلیارد دلار و نقدینگی ریالی آن ۱۳۰ هزار میلیارد ریال است که گفته می‌شود ۸۰ درصد آن در دست بخش خصوصی است و فقط ۲۰ درصد آن تحت حیطة دولت می‌باشد.

با وجود این سرمایه و توجه دشمنان در برخورد اقتصادی با نظام جمهوری اسلامی بسیار با اهمیت است، از این رو مقام معظم رهبری تعبیری دارند و آن این است که «قاچاق کالا برای کشور خطر امنیتی و اقتصادی به‌دنبال دارد.»

■ نگرانی‌های موجود حاصل از قاچاق کالا در کشور چیست؟

□ به موضوع قاچاق با وجود تأکید مقام معظم رهبری و توجه رؤسای جمهوری کنونی و سابق کشور، در مجموعه دستگاه‌های دولتی و دیگر بخش‌ها، توجه لازم و کافی نشده است. اگرچه این امر نگران کننده است، فقط نیروی انتظامی روی موضوع «قاچاق کالا» فعالیت می‌کند. متأسفانه تمام مسؤولان اقتصادی کشور که موضوع در مرحله اول به آنان ربط دارد و نیروهای انتظامی در

اثرم قاچاق کالا بود.

با توجه به آنکه قاچاق کالا دومنظوره است و شامل خروج و ورود کالا می‌باشد و هر دو در جهتی صورت می‌گیرد که هدف دشمن را تأمین کند، کالاهایی به‌صورت قاچاق از کشور خارج و یا وارد می‌شود که به نوعی به سرمایه‌های ملی کشور لطمه بزند.

باید گفته شود، آنچه که از دبی به ایران قاچاق می‌شود، اقتصاد دبی را تقویت می‌کند و به نفع آن است، اما کالاهایی از کشور ما به کشورهای خارجی قاچاق می‌شوند که سرمایه ملی کشور هستند. به‌طور مثال اگر سیگار به اندازه‌ای در کشور ایران تولید شود که مصرف داخلی را تأمین کند و مازاد آن حتی اگر به‌صورت قاچاق خارج شود، به نفع اقتصاد کشور است، اما متأسفانه از ایران کالاهایی به‌صورت قاچاق خارج می‌شوند که خروجشان اقتصاد کشور را تخریب می‌کند و بر توانمندی نظام اثر منفی دارد، مانند فرآورده‌های نفتی که دولت برای آن یارانه پرداخت می‌کند، مواد شوینده، زعفران و دلار که خود پستوانه ورود کالاهای قاچاق به کشور هستند.

○ یکی از مربه‌هایی که برای جلوگیری از توسعه توانمندی اقتصادی ایران و تفریب نقاط قوت آن مورد استفاده دشمن قرار گرفته، اثرم قاچاق کالا است.

می‌شوند و در نتیجه سرمایه آنها به راه‌های قاچاق کالا کشیده می‌شود.

در استان‌های مرکزی حرکت‌های

اصولی باید به نحوی باشد

که ارتباط بین مرز نشینان و

صاحبان سرمایه که دارایی

آنها در امر قاچاق کالا به کار

گرفته شده است، قطع شود.

در این رهگذر باید برای

مرز نشینان زمینه‌های کار و

تولید فراهم آید و با تشکیل

تعاونی، کالاهایی که دولت

معین می‌کند را وارد نمایند، سرمایه اولیه

این افراد باید از سوی دولت تأمین شود.

متأسفانه بازارچه‌های مرزی امروز در

دست صاحبان سرمایه قرار گرفته، زیرا

در اجرا به قدری نامطلوب عمل شده

است که ایسین بازارچه‌ها در اختیار

مرز نشینان نیست و ابزاری در دست

صاحبان سرمایه است.

بخش‌های دولتی و خصوصی که در

امر تولید گام برمی‌دارند، باید به تدریج

کیفیت کالای خود را بالا ببرند. کیفیت

نازل کالا، زمینه‌های قاچاق را به وجود

می‌آورد.

مناطق آزاد در ایران باید به سکوی

پرتاب برای صادرات کالا تبدیل شوند و

با جذب سرمایه‌های داخلی، فعالیت‌های

تولیدی را گسترش دهند. این تولیدات نیز

باید در جهت صادرات باشد.

سیاستی که هم‌اکنون در مناطق آزاد

اعمال می‌شود، ناخودآگاه سیاستی است

که در اثر آن به اقتصاد کشور خیانت شده

است. در حقیقت مناطق آزاد از آغاز

تاکنون فعالیت‌های قاچاق کالا با مجوز را

گسترش داده‌اند. زیرا کلیه کالاهایی که از

مناطق آزاد وارد کشور می‌شوند، نه تنها

بخش‌های اعلام‌شده در این مناطق را آباد

نکرده، بلکه به قیمت تخریب اقتصاد

کشور تمام شده است.

مناطق آزاد با آنکه دارای قانون و

قطع دولت فلج خواهد شد، چون گردونه

اقتصاد در حقیقت در دست مردم است و

مردم هستند که اقتصاد دولت را

می‌چرخانند.

برای مثال

دولت چنانچه

صنعت چینی را

گسترش دهد، اما

مردم آن را

خریداری نکنند و به

سمت ظروف چینی

که از خارج به کشور

قاچاق می‌شود بروند، به یقین تولیدات

داخلی نمی‌تواند به پول تبدیل شود و این

پول سرمایه‌ای برای تولید مرحله بعدی

باشد و تولید از چرخه اقتصادی خارج

می‌شود.

مثال دیگر آن که توان بالقوه و بالفعل

برای تأمین مصرف داخلی پارچه در کشور

وجود دارد و مقداری از آن را نیز می‌توان

صادر کرد، اما به علت ورود بی‌رویه

پارچه به صورت قاچاق به کشور اغلب

کارخانه‌های نساجی در حال تعطیلی و

ورشکستگی است. برای بقیه تولیدات نیز

این خطر قابل پیش‌بینی است. در زمینه

حساسیت ملی، باید در فرهنگ مصرف،

تحول ایجاد شود و مردم به مصرف

تولیدات ملی قانع باشند. حتی اگر این

تولیدات کیفیت پایین‌تری نسبت به

تولیدات خارجی داشته باشد.

مبارزه با کالاهای خارجی نیز باید از

نهادهای دولتی آغاز شود و هیچ یک از

دستگاه‌های دولتی نباید از اجناس

خارجی استفاده کنند، مگر آنکه مشابه

داخلی آن به هیچ وجه در دسترس نباشد.

اگر تولیدات داخلی (اعم از بخش

خصوصی یا دولتی) در جامعه مصرف

نشود، میل به سرمایه‌گذاری از بین

می‌رود. هم‌اکنون یکی از دلایلی که بخش

خصوصی حاضر به سرمایه‌گذاری نیست،

استفاده نکردن جامعه از تولیدات داخلی

○ کالاهایی که از ایران به‌طور قاچاق خارج می‌شوند، اقتصاد کشور را تفریب می‌نمایند و بر توانمندی نظام اثر منفی دارند. مانند فرآورده‌های نفتی که دولت برایشان یارانه می‌پردازد.

شرکت‌های خارجی و صاحبان سرمایه‌ای

که به قدرت‌های استکباری وابسته هستند،

حاضرند کالاهای خود را در داخل ایران

زیر قیمت تمام‌شده، قاچاق کنند و

بفروشند. آنها حتی در برخی مواقع

کالاهای قاچاق را به قاچاقچیان به صورت

غیرنقدی می‌دهند تا آنها کالا را در ایران

به فروش برسانند، سپس وجوه آن را

پرداخت کنند.

■ چه دلایلی برای عرضه کالای

قاچاق در ایران وجود دارد و چگونه

باید از ورود آنها جلوگیری کرد؟

□ اولین نکته آن است که به اقدامات

پیشگیرانه در نهادهای دولتی توجه

نمی‌شود و روی آن برنامه‌ریزی نشده

است. قوانین و مقررات کشور، نواقص و

نارسایی‌هایی دارد که زاینده آن «قاچاق

کالا» است. به دیگر سخن خلاء موجود

در قوانین و مقررات به نحوی است که

قاچاق را به وجود می‌آورد.

کسارهای اجرایی در ایران در

دستگاه‌های دولتی به شدت پیچیده است و

تشریفات اداری هر گونه حرکتی را از

صاحبان سرمایه که بخواهند طبق مقررات

داخلی سرمایه‌گذاری کنند، سلب کرده

است. این افراد اگر بخواهند از راه‌های

قانونی فعالیت سرمایه‌گذاری خود را

انجام دهند، آنچنان در مخمصه‌های اداری

گیر می‌کنند که از سرمایه‌گذاری پشیمان

مقررات مصوب هستند و نسبت به عملکرد آنان نظارت صورت می‌گیرد و سقف واردات برای آنان معین شده است، اما حداقل ۹۰ درصد از کالاهایی که وارد کشور می‌شود، حتی براساس قانون و مقررات، قاچاق محسوب می‌شود.

سرمایه‌داران در امر قاچاق عده‌ای مسافر را اجیر کرده و با پرداخت مبلغی ناسچیز به آنان، از وجود آنها استفاده می‌کنند و انواع کالاهای لوکس و غیرضروری را وارد کشور می‌نمایند و درآمد هنگفتی هایشان می‌شود.

با وجود پیگیری‌های تمامی دستگاه‌ها از جمله نیروهای انتظامی، مشکل قاچاق حل نشده و حجم انبوهی از کالاهای غیرضروری وارد کشور می‌شود که ضربه سنگینی به منابع ارزی زده است و عده زیادی نیز به سودهای بادآورده‌ای دست پیدا کرده‌اند.

نیروهای انتظامی به همراه دیگر ارگان‌ها از سال ۱۳۷۳ به این سو با ارایه گزارش‌های متعدد به مسؤولان و تشکیل نشست‌های مختلف و نیز تحلیل‌های گوناگون از قاچاق توانسته است مقررات و قوانین مترتب بر قاچاق کالا را به تصویب برساند و برای ورود کالا از مناطق آزاد، سقفی را معین کند، اما مشکل قاچاق کالا هنوز حل نشده است.

■ نیروهای انتظامی از چه زمانی

مبارزه با قاچاق کالا را آغاز کردند؟

□ نیروهای انتظامی در حقیقت مبارزه با قاچاق را براساس مصوبه‌ای که دولت در آبان ماه سال ۱۳۷۲ گذراند، آغاز کرد. قبل از آن روزانه حداقل ۱۰۰۰ قایق از بندر «خصب» عمان وارد آب‌های ایران می‌شد که حامل کالای قاچاق بود. بیشترین مرز ورود کالاهای قاچاق بندر هرمزگان و سپس مرز ترکیه و در درجه بعدی مرز بوشهر بود. در درجه چهارم از مرز سیستان و بلوچستان کالای قاچاق وارد می‌شد.

انتظامی با قاچاقچیان است، زیرا ورود کالاهای سنگین مشکلاتی را برای قاچاقچیان فراهم می‌آورد.

مقابله نیروهای انتظامی با قاچاقچیان کالا در مرز هرمزگان سبب شد قاچاق به سایر مرزها تسری یابد و صاحبان سرمایه که در امر قاچاق کالا فعال بودند، به فکر مرز ترکیه، کردستان، مرز ایران با جمهوری آذربایجان و مرز سیستان و بلوچستان و افغانستان افتادند.

نکته مهم اینکه ارزیابی نیروهای انتظامی حاکی از آن است که در سال‌های اخیر قاچاق کالایی که از مرزهای غیرقانونی و مرزهایی که ایستگاه گمرک در آنها نیست، وارد کشور می‌شود، در شش ماهه اول سال ۷۷ نسبت به مدت مشابه سال‌های ۷۵ و ۷۴ لااقل ۴۰ درصد کاهش یافته است.

■ قاچاقچیان کالا به چه شیوه‌هایی برای آوردن کالا به ایران متوسل می‌شوند؟

□ صاحبان سرمایه دست به شگردهای بسیار پیچیده‌ای زده‌اند و در قالب کالاهایی که با مجوز و از مبادی گمرکی رسمی وارد کشور می‌شود، کالاهای قاچاق قرار می‌دهند و با توجه به

قبل از سال ۷۲ کالاهایی که به طور قاچاق از ایران خارج می‌شد، به طور عمده فرش و خاویار بود و انواع کالاهای لوکس و غیرضروری وارد می‌شد، بدون آنکه هیچ ارگانی روی آن نظارت داشته باشد، اما از نیمه دوم سال ۷۲ دولت تصمیم گرفت با قاچاق مبارزه کند تا روی برنامه‌ریزی‌های اقتصادی کشور سایه نیفتد. به هر حال از نیمه دوم سال ۱۳۷۳ نیروهای انتظامی به خواست دولت وارد عمل شدند و کار مبارزه با قاچاق گسترش یافت، به طوری که امروز کلیه نقاط مرزی کشور برای مبارزه با قاچاق کالا در حیطه فعالیت نیروهای انتظامی است.

در اثر اقداماتی که نیروهای انتظامی در استان هرمزگان انجام داد، قاچاق کالا از «خصب» به میزان قابل توجهی کاهش یافت. طبق جدیدترین آمارها، حداکثر قایقی که از این بندر برای قاچاق کالا به ایران فعال است به حدود ۴۰۰ فرزند کاهش یافته است که ۷۰ درصد بار آنها سیگار است. چون سیگار راحت‌تر وارد کشور می‌شود و کالای سبکی محسوب می‌گردد. علت گزینش قاچاق کالای سبک، شدت دامنه مبارزه نیروهای

■ درمان مبارزه با ورود و خروج

کالاهای قاچاق چیست؟

□ - باید مناطق آزاد با این رویه اقتصادی ادامه کار ندهند. این مناطق باید به فلسفه اصلی خودشان که همان سکوی پرتاب صادرات است، بازگردند. با رویه کاری کنونی مناطق آزاد، هیچگاه اقتصاد کشور سامان نمی‌یابد.

- در مرزهای کشور باید برای مرزنشینان امکانات طوری فراهم شود که به اشتغال سالم بپردازند و از طریق بازارچه‌های مرزی به امر تجارت بپردازند و در این رهگذر نیازهای کشور را مرتفع سازند.

- دولت باید چند نوع کالا را با یک سقف معین تعیین کند و مرزنشینان به مبادله آن کالاها بپردازند. سرمایه اولیه این تجارت را باید دولت در اختیار مرزنشینان قرار دهد و نگذارد صاحبان سرمایه از تسهیلاتی که برای مرزنشینان فراهم آمده است، سوءاستفاده کنند.

- امکانات دستگاه‌های ذی‌ربط به‌ویژه گمرک در مبادی گمرکی، باید از نظر کمی و کیفی گسترش یابد و تجهیزات و پرسنل لازم برای مبارزه با قاچاق فراهم آید. امکانات، تجهیزات و پرسنل در نقاط مرزی که گمرک در آنها مستقر است، باید به نحوی متناسب با امکانات تجارت کشور باشد وگرنه توفیقی در مبارزه با قاچاق نخواهد بود.

- مقررات واردات و صادرات باید به‌گونه‌ای تدوین شود که به اقتصاد کشور رونق دهد و خلاءهایی که قاچاقچیان کالا از آنها استفاده می‌کنند را پر کند. در ضمن امور اجرایی مربوط به تجارت کشور باید به نحوی باشد که بخش خصوصی به امر دادوستد در صحنه بین‌المللی دلگرم باشد و از مفر قانونی کالا را وارد کشور نکند.

از مناطق آزاد مواد اولیه کالاهای صنعتی وارد کشور شود، تسهیلاتی را در نظر

کمبود امکانات و پرسنلی که در گمرکات وجود دارد، کالای قاچاق را به راحتی وارد کشور می‌کنند.

بررسی‌های همه‌جانبه نشان می‌دهد اگر ارزش محموله کالاهای وارداتی دارای مجوز ۱۰۰ هزار دلار باشد، همراه آن ۳۰۰ هزار دلار

○ باید مساسیت مسؤولان و نهادهای دولتی و سپس مساسیت ملی برای مبارزه با قاچاق کالا برانگیخته شود تا کشور در نبرد اقتصادی با دشمنان پیروز شود. بدون کمک مردم، دولت در مبارزه با قاچاق توفیقی نخواهد داشت.

می‌گیرد. قاچاقچیان با استفاده از این موضوع در قالب مواد اولیه، کالای قاچاق وارد کشور می‌کنند.

مجموعه کالاهایی که به صورت یاد شده وارد کشور می‌شود، قاچاق پنهان نام دارد. قاچاق پنهان در اثر نارسایی‌هایی است که در مبادی ورودی کشور وجود دارد. حجم کالاهایی که بدین صورت قاچاق می‌شود، دست‌کم ۲۰ درصد کالاهای قاچاقی است که نیروهای انتظامی در مرزهای غیرمجاز با آن مواجه می‌شوند.

این موضوع برای اقتصاد کشور خطرناک است. البته با سرمایه‌گذاری‌هایی که نیروی انتظامی کرده است و تشدید مبارزه با قاچاق، میزان قاچاق نیز به نحو چشمگیری کاهش یافته است و انشاءالله تا آنجا پیش خواهد رفت که قاچاق تهدیدی برای اقتصاد کشور نباشد. اما به قاچاق پنهان باید توسط دستگاه‌های ذی‌ربط دولتی توجه شود.

نکته دیگری که باید به آن اشاره شود، استفاده صاحبان سرمایه قاچاق از پوشش‌ها و امکانات دولتی است. ماشین‌های دولتی و مدارک دولتی همواره مورد سوءاستفاده صاحبان سرمایه در امر قاچاق است. آنها مدارک را جعل می‌کنند، پیمان‌نامه‌های ارزی جعلی صادر می‌کنند و از طریق آن دلار از کشور خارج می‌کنند. این امر باعث می‌شود که هیچ‌گونه سودی متوجه دولت نشود.

کالای قاچاق حمل می‌شود.

شیوه دیگری که قاچاقچیان کالا از آن استفاده می‌کنند، روش عبور (ترانزیت) است. قاچاقچیان کالا از عبور (ترانزیت) به چند شیوه استفاده می‌کنند:

۱- کالا را مثلاً از امارات متحده عربی به افغانستان و یا جمهوری آذربایجان می‌برند. سپس آن را از طریق مرزهای غیرمجاز و یا با استفاده از پوشش‌های مسافران به ایران وارد می‌کنند.

۲- شیوه دیگر اینکه کالای عبوری (ترانزیتی) را مثلاً از امارات وارد جمهوری آذربایجان می‌کنند، سپس مارک تولیدی آن را کهنه و مارک یکی از کشورهای آسیای میانه را روی آن حک می‌کنند که بتوانند آن را به عنوان کالای تولید آن کشور وارد ایران کنند. با این شیوه کالای قاچاق به صورت انبوه وارد کشور می‌شود.

۳- شیوه دیگری که کالای قاچاق از طریق عبور (ترانزیت) وارد کشور می‌شود آن است که کامیون حامل کالای عبوری (ترانزیت) در ایران باز می‌شود و کالای آن خارج می‌شود و کالای دیگری مثل آجر یا بلوک در کامیون قرار می‌گیرد. سپس کامیون به کشور موردنظر که کالا باید به آن صادر می‌شود، می‌رود.

۴- شیوه دیگر استفاده از مناطق آزاد است. دولت اعلام کرده است که چنانچه

- سیاست‌های اقتصادی دولت باید به‌گونه‌ای باشد که نقدینگی ارزی و ریالی جامعه را به سوی تولید و سرمایه‌گذاری هدایت کند. این امر اگر انجام نشود، قاچاق کالا همانند گذشته ادامه خواهد داشت.

- در جبهه اقتصاد باید همانند جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، مردم به‌طور بسیجی وارد شوند و انقلابی عمل کنند.

- روش‌های قدیمی اداری و موانع موجود بر سر راه تجارت باید از بین برود.

- در زمینه مبارزه با قاچاق باید کارهای فرهنگی صورت گیرد. در این رهگذر باید فرهنگ مصرف تغییر یابد و مردم توجه شوند کالاهای لوکس و غیرضرور را مصرف نکنند. باید الگوی مصرف به‌طور کلی تغییر یابد.

- صاحبان سرمایه نیز باید منافع ملی را بر منافع فردی ارجح بدانند، ولو آنکه سود کمتری عایدشان شود و یا در مقاطعی با زیان مواجه شوند.

- در ایران این نگرانی برای دولت وجود دارد که اگر بخش خصوصی را توسعه دهد، این بخش منافع ملی را بر منافع فردی ترجیح ندهد.

- در مبارزه با قاچاق کالا، سیاست‌ها هماهنگ نیست و اقداماتی که نیروی انتظامی انجام می‌دهد، با فعالیت‌های گمرک در تضاد است.

اگر توان اجرایی و توان قضایی همسو نباشند، هم‌دیگر را خنثی می‌کنند. هم‌اینک در دستگاه‌های دولتی و بخش‌های قضایی کشور، انگیزه مبارزه با قاچاق در حد زیاد وجود ندارد و حساسیتی در این زمینه مشاهده نمی‌شود. عوامل قاچاق، از این خلاء استفاده می‌کنند.

- امکانات و تسهیلات مبارزه با قاچاق همان امکانات و تجهیزات ۱۰ الی ۱۵ سال قبل است.

با توجه به حساسیت موضوع، اگر مبارزه با قاچاق به‌طور اصولی و ریشه‌ای انجام شود و تمامی امکانات و تجهیزات کشور در جهت مبارزه با این معضل اقتصادی - اجتماعی به‌کار گرفته شود، به‌طور قطع قیمت ارز کاهش شدیدی در بازار غیرمجاز پیدا می‌کند و به‌کمتر از ۲۰۰۰ ریال برای هر دلار می‌رسد.

متأسفانه ارز قابل توجهی از کشور صرف واردات قاچاق می‌شود، برای مثال نیاز کشور به سیگار سالانه ۲۰ میلیارد نخ است که ۱۰ میلیارد نخ آن در داخل تولید می‌شود و ۲ میلیارد نخ آن به‌صورت قاچاق توسط نیروهای انتظامی کشف می‌شود و حداقل ۸ میلیارد نخ به‌طور قاچاق وارد کشور می‌شود که چند صد میلیون دلار قیمت آن است.

■ آمار کشفیات کالاهای قاچاق را اعلام فرمایید.

□ ارزش ریالی کشفیات قاچاق کالا در سال ۱۳۷۶ به میزان ۸۶۰ میلیارد ریال بود. این رقم در پنج ماه نخست امسال ۲۲۰ میلیارد ریال بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش داشت. یکی از دلایل کاهش ارزش ریالی کشفیات قاچاق، کاهش قاچاق می‌باشد.

■ چرا آمار گمرک و آمار کشفیات کالاهای قاچاق نیروهای انتظامی با یکدیگر متفاوت است؟

□ وجود چنین تفاوتی امری طبیعی است، چون گمرک آمار آن بخش از کالاهایی که از نیروهای انتظامی تحویل گرفته است را اعلام می‌کند. بخش قابل توجهی از کالاهای قاچاق نیز تحویل ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استان‌ها می‌شود که آمار آن در آمار گمرک منظور نمی‌شود.

در آمار کشفیات نیروهای انتظامی آمار تمامی کالاها منظور می‌شود. به‌دیگر سخن نیروهای انتظامی تعدادی از کالاهایی که در داخل کشور به‌صورت غیرمجاز دادوستد می‌شود، قاچاق

به‌حساب می‌آورد. به‌عنوان مثال فرآورده‌های جنگلی، اموال فرهنگی و خاویار جزو این‌گونه کالاها هستند، در صورتی که آمار گمرک فقط شامل کالاهایی است که به‌صورت غیرمجاز از خارج به داخل کشور وارد می‌شود یا کالاهایی که به نوعی از کشور خارج می‌شود. در نتیجه آمار کشفیات نیروهای انتظامی با گمرک متفاوت خواهد شد.

برخی از کالاهای قاچاق که نیروهای انتظامی آن را کشف می‌کنند و تحویل گمرک می‌دهند، امکان دارد از سوی گمرک استرداد شود. آمار این نوع کشفیات از آمار گمرک حذف می‌شود، ولی در آمار نیروهای انتظامی محاسبه می‌گردد.

■ مرزهایی که قاچاق کالا از آنها صورت می‌گیرد را ذکر فرمایید.

□ از مرزهای هرمزگان، بوشهر، ترکیه، عراق و پاکستان کالا وارد می‌شود. به ترکیه احشام، دارو و فرآورده‌های نفتی و دلار قاچاق می‌رود. به جمهوری آذربایجان فرآورده‌های نفتی قاچاق می‌رود. به عراق چای، مواد غذایی، دلار و زعفران و به پاکستان دارو قاچاق می‌رود. فرش‌های نفیس و گران‌قیمت نیز به کشورهای جنوبی خلیج فارس می‌رود.

■ از کدام یک از مرزها (زمینی یا دریایی) بیشترین کالای قاچاق وارد کشور می‌شود؟

□ بیشترین کالای قاچاق از مرزهای دریایی وارد کشور می‌شود. از صدد درصد کالای قاچاق، ۶۰ درصد از مرزهای دریایی و ۴۰ درصد از مرزهای خشکی وارد کشور می‌شود. روی کالاهای هوایی، پوششی از سوی نیروهای انتظامی وجود ندارد، مگر آنکه کالا توسط مسافران و به‌صورت قاچاق پنهان وارد کشور شود.